

Vastine valitukseen / Neova Oy:n kustannusosuuden määrittäminen Kuivasjärven kunnostushankkeessa

Rakennus- ja ympäristölautakunta 07.02.2023 § 15
402/11.01.00.04/2023

Vaasan hallinto-oikeus pyytää Parkanon ympäristönsuojeluviranomaiselta vastinetta Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviranomaisen 3.11.2022 tehtyyn päätökseen, josta ovat valittaneet Vaasan hallinto-oikeuteen Neova Oy, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue sekä PRO Kuivasjärvi ry. Päätös koski Neova Oy:n kustannusosuuden määrittämistä Kuivasjärven kunnostushankkeessa. Rakennus- ja ympäristölautakunta antoi asiassa lausunnon 1.3.2022 §:ssä 16.

LSSAVI määräsi päätöksessään 3.11.2022 Neova Oy:n osallistumaan kunnostushankkeen kustannuksiin Lokaluoman monitehokosteikon, laskeutusaltaan ja tihkupinnan (2 ha) osalta 9 % suuruisella osuudella, mikä teki 1 890 €. Aluehallintovirasto hylkäsi Pirkanmaan ELY-keskuksen tekemän hakemuksen siltä osin kuin se koski kustannusosuuden määrittämistä kunnostuskohteiden 1.-5. ja 7.-10 osalta (Alkkia ja Sompaneva sekä Nokilammenneva ja Sydänmaanneva).

Neova Oy:n valitus

Neova Oy vaatii valituksessaan LSSAVI:n päätöksen kumoamista siltä osin kuin yhtiö on veloitettu osallistumaan Lokaluoman monitoimikosteikon rakentamiskustannuksiin 9 %:n osuudella. Perusteluina yhtiö esittää, että Nivusnevan kuivatusvedet johdetaan Kuivasjärveä lähes 3,5 km alempana olevaan Ruonanlampeen. Nivusnevan valuma-alueosuus Linnanjärven laskussa Kaidatvedet-nimiseen altaaseen on luokkaa 0,1 %, joten pelkästään siitä syystä perusteita veloitteelle ei ole.

Pirkanmaan ELY-keskuksen hakemus ei koske myöskään Parkanonjärven vesistöalueelle sijoittuvien vesistöjen kunnostamista ja LSSAVI:n perustelu on siitä syystä virheellinen. Lokaluoman osalta hanke ei ole Kuivasjärven kunnostamista tai sen vesistöllistä tilaa parantava. Nivusnevan kuivatusvedet johdetaan Lokalampeen ja edelleen Lokaluomaan ja ainespitoisuudet ovat olleet osin alle ja osin lähellä luonnonveden tasoja, joten vesistökuormitusta ei ole aiheutunut Lokalampeenkaan.

Pirkanmaan ELY-keskuksen valitus

Pirkanmaan ELY-keskus vaatii päätöksen kumoamista ja vaatii, että 9 %:n kustannusosuus tulee ulottaa koskettamaan koko turvetuotannon vaikutusalueita ja sen valuma-alueita sekä siellä tehtäviä toimenpiteitä myös alueilla, joilla ympäristölupa on päättynyt aikana, jolloin kunnostushanketta on valmisteltu.

Perusteluina ELY-keskus esittää, että kunnostukseen osallistumista on tutkittava laajemmin kuin ainoastaan virtaussuunnassa alapuolisten vesien kunnostuksena. Vaikutusalueita ja vesistöä tulisi tarkastella EU:n puitteiden direktiivin, vesienhoitolainsäädännön sekä vesien tilatavoitteiden asettamien vaatimusten takia päätöksessä esitettyä laajemmin. AVI:n tulkinta johtaa käytännössä siihen, että vesistön pilaamisesta ja kuormittamisesta vastuussa oleva taho ei joudu vastaamaan aiheuttamistaan seurauksista ja vesistöjen tilan sallitaan heiketä. Tulkinnan myötä vastuu vesistöjen kunnostamisesta lankeaa pilaavan elinkeinotoimintaa harjoittaneen sijasta vapaaehtoisille ja yksityisille toimijoille, elinkeinotoimintaa harjoittaneen saadessa kuitenkin

taloudellisen hyödyn. Ekologisia vaikutuksia ei voida ajallisesti ja alueellisesti tarkastella yhtä suppeasti kuin AVI on tehnyt, koska vaikutukset jatkuvat vesistöissä vielä pitkään itse liiketoiminnan päätyttyä.

Vesienhoidon toimenpideohjelman mukaan rehevöityneiden järvien tilaa voidaan parantaa ennen kaikkea valuma-alueelle suunnatuilla vesiensuojelutoimenpiteillä. Kyseessä olevat turvetuotantoalueet vaikutusalueineen sijoittuvat toimenpideohjelmassa metsätalouden ja turvetuotannon vesiensuojelun tehostamisalueelle, jossa vesiensuojeluun tulee erityisesti kiinnittää huomiota. Ympäristöluvista edellytetään myös vaikutusalueella olevien vesien kunnostuskustannuksiin osallistumista eikä vain esimerkiksi Kuivasjärven kunnostukseen.

Turvetuotannon vaikutukset eivät pääty toiminnan loppuessa, vaan haitalliset vaikutukset jatkuvat pitkään ja näkyvät viiveellä. Tehtävillä kunnostustoimilla pyritään pitkällä aikavälillä parantamaan pintavesien tilaa, niin ekologista kuin kemiallista. Ympäristönsuojelulain 94 §:n mukaan toiminnan harjoittaja vastaa toiminnan lopettamisen jälkeen tarvittavista toimista pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta. Päätöstä tulee siten muuttaa hylättyjen toimenpiteiden osalta, sillä ELY-keskus katsoo, että alueilta aiheutuu edelleen kunnossapitovelvoitteen alaisuuteen kuuluvia vaikutuksia. Ympäristölainsäädäntöön kuuluu pilaajan vastuu toiminnastaan myös hallinnollisen luvan päättämisen jälkeen.

ELY-keskus hakee hallinto-oikeuden tulkintaa sille, mitä kunnostukseen osallistuminen tarkoittaa tämän tyyppisissä tapauksissa ja mikä on osallistumisvelvollisuuden ajallinen ulottuvuus eli toiminnanharjoittajan ennallistamisvelvollisuus tuotannon loppumisen jälkeen.

PRO Kuivasjärvi ry:n valitus

PRO Kuivasjärvi katsoo, että yhdistyksen näkemyksiä ei ole huomioitu LSSAVI:n päätöksessä. Yhdistyksen näkemyksen mukaan kunnostusten ei tarvitse kohdistua suoraan esimerkiksi Kuivasjärveen, vaan myös yläpuoliset toimet on katsottava kunnostustoimiksi. Tärkeää on myös, että minimiprosentin lisäksi määritellään aktuaalinen velvoite, erityisesti kun turvetuotannon kuormitus on kestänyt vuosikymmeniä ja on merkittävästi muuttanut Kuivasjärveä huonompaan suuntaan. Toimijat, jotka ovat vastuussa heikentyneestä vesistön tilasta, ovat myös velvollisia osallistumaan hankkeisiin, joilla tila pyritään nostamaan. Tällöin tulee huomioida paitsi nykyinen ja tuleva kuormitus, myös se kuormitus, joka on aiheuttanut nykyisen huonon tai tyydyttävän tilan.

AVI ei ole huomionnut yhdistyksen kantaa näkemykseen, jonka mukaan kunnostushankkeen kustannusosuutta määriteltäessä otetaan huomioon turvetuotannon vaikutukset koko toiminta-ajalta eli 1970-luvulta lähtien. Velvollisuus on asetettava myös aiempiin vastaaviin vesiensuojeluhankkeisiin. VAPO / Neova on osallistunut eri hankkeisiin 9-12 %:n osuudella ympäristövelvoitteisiinsa nojaten ja voidaan kysyä, miten laajempi hanke eroaa aiemmista velvoitteista.

AVI on tutkinut tapausta ainoastaan ympäristölupien näkökulmasta, eikä ole sisällyttänyt tarkasteluunsa vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain vaatimuksia. PRO Kuivasjärvi ry:n näkemyksen mukaan päätös on tältä osin lain vastainen ja siksi kumottava.

Oheisaineisto:

Valitukset numeroimattomana oheisaineistona

Valmistelija: ympäristötarkastaja Pentti Keskitalo, p. 044 7865 650

Esittelijä

Ympäristötarkastaja Pentti Keskitalo

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää vastineenaan valituksiin ilmoittaa seuraavaa:

Lautakunta puoltaa ELY-keskuksen ja PRO Kuivasjärvi ry:n näkemyksiä siitä, että velvoitetta osallistua vesistöjen kunnostustöihin pitää tarkastella laajemmin koko valuma-alueella koskien ja ympäristölupien päättymisen jälkeenkin. Turvetuotanto on suo- ja metsäojitusten ohella ollut keskeinen tekijä Parkanon vesistöjen kunnan heikkenemisessä vuosikymmenten ajan.

Hakemuksen kohteena olevat turvetuotantoalueet sijoittuvat kaikki Kuivasjärven valuma-alueelle ja ovat osa Ikaalisten reittiä laskiessaan Kaidatvesien ja Parkanonjärven kautta edelleen Kyrösjärveen. Kunnostuksia ja kunnostusvelvoitteita tulee ajatella yleisesti valuma-alueittain vesienhoitolain mukaisesti eikä vain osavaluma-alueittain, kun koko kyseessä oleva valuma-alue on osoitettu metsätalouden ja turvetuotannon osalta vesiensuojelun tehostamisalueeksi.

Kunnostuskohteiden suunnittelussa etsitään kunnostusrakennelmille kustannuksiltaan ja vaikutukseltaan tehokkaimmat paikat, eikä kohteita voida silloin välttämättä kohdistaa juuri turvetuotannon lähivaluma-alueille. Myös maanomistukselliset syyt voivat vaikuttaa kunnostustoimen paikan valintaan suuresti. Hakemuksen kohteena ollut monitoimikosteikko ja muutkin valuma-alueella tehdyt toimet ovat tähänneet kuitenkin koko valuma-alueen vesistöjen kuormituksen vähentämiseen.

Aluehallintoviraston päätöksen perusteella pilaantumisen aiheuttajalle ei tulisi valuma-alueella tehtävistä kunnostustöistä mitään kustannuksia, jos jotain, ja usein vapaaehtoisten toimin tehtävää kunnostustyötä, ei tehdä juuri luvan voimassaoloaikana turvetuotannon alapuolisella lähivaluma-alueella. Tällöin ei toteudu myöskään ympäristönsuojelulain periaate pilaajan veloitteesta osallistua kunnostukseen.

Päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.